

Anställda på Humana:
Har jag kvar mitt jobb?

NYHETER ▶ SID 9

SVT-profil går till
Kvartal – fortsätter
synas i Aktuellt

KULTUR ▶ SID 18

Magnus Thorén.

Statsministern missar
kurdernas perspektiv

KOMMENTAR ▶ SID 9

Torsdag 2 februari 2023 | WWW.ETC.SE

DAGENS ETC

EN RÖD DAGSTIDNING FÖR ETT GRÖNARE SVERIGE

“
Humanas vd kan
väl berätta vad
rättsosäkerhet är
för den som
blivit utan hjälp
om nätterna.

SID 2-3 / ANDREAS GUSTAVSSON

DAGS FÖR NEDSLÄPP

Chartrade plan och resor kors och
tvärs över Sverige. Dagens ETC har
kartlagt SHL-lagens transportutsläpp.
Värst i ligan är Luleå, som flyger till
nästan alla bortamatcher.

▶ SID 6-7

NYHETER ▶ SID 10-11

**Ska Centerpartiet jaga
röda eller blå röster?**

Demirok väljs till partiledare idag – står inför ett vägval.

KULTUR ▶ SID 20

**”Min magkänsla säger åt
mig att fly från Balis show”**

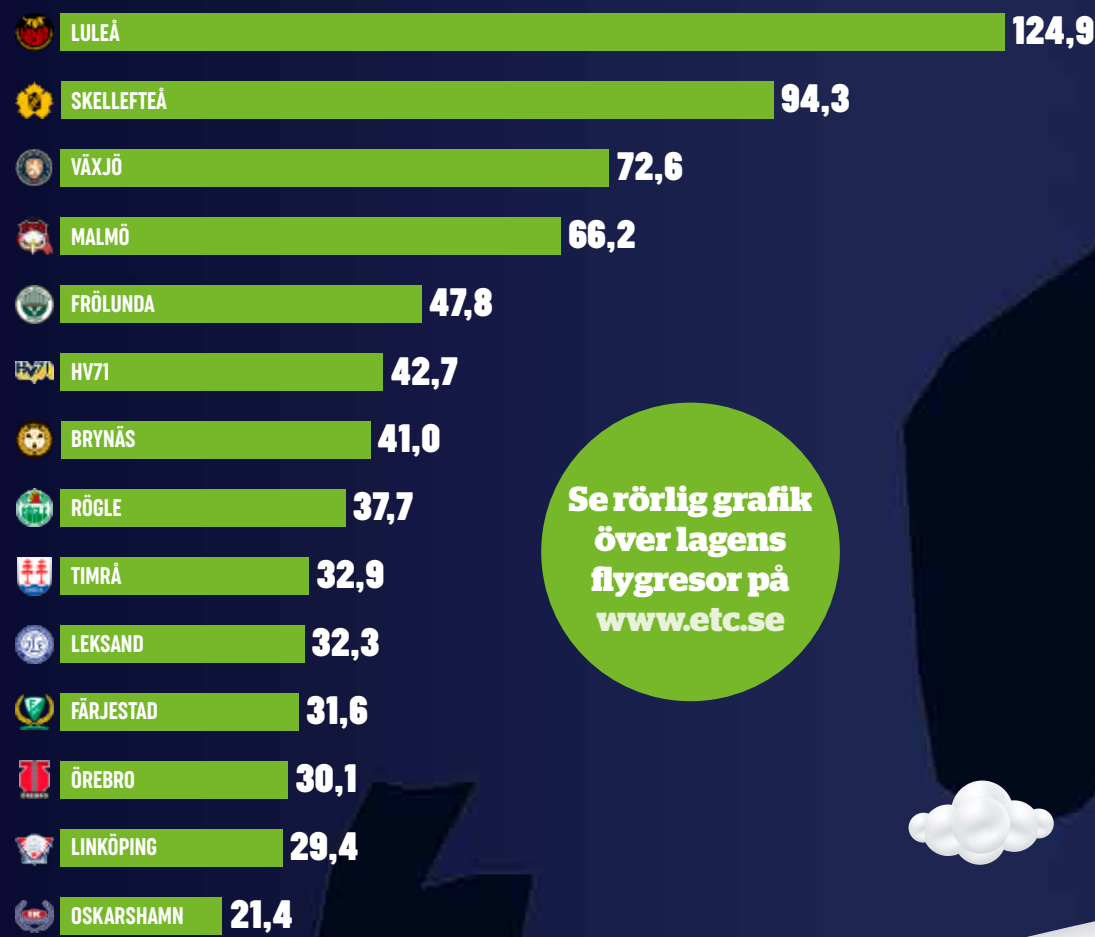
Selma Brodrej bland ungsvenskar och politikerföraktare.

SMUTSIGT SPEL

Stora skillnader när hockeylagens utsläpp kartläggs

Transportutsläpp i SHL

(ton koldioxid)

Se rörlig grafik över lagens flygresor på www.etc.se

Fotnot: Siffrorna omfattar växthusgasutsläpp från resor till bortamatcher säsongen 2022/2023. Slutspelet är ej inräknat.

SHL-lagens klimatavtryck varierar stort, visar Dagens ETC:s kartläggning. Totalt skapar klubbarnas transporter i pågående grundserie drygt 700 ton växthusgaser. Det motsvarar över 1 000 flygresor tur och retur till Grekland.

Energislukande arenor och resor kors och tvärs över Sverige – inte sällan med charterade plan. För att nå Parisavtalets mål att begränsa temperaturökningen till 1,5 grader bör de genomsnittliga globala utsläppen vara högst ett ton per person år 2050. En genomsnittlig SHL-spelare orsakar – bara genom transporter till och från matcher – utsläpp på 1,7 ton växthusgaser per år. Det visar Dagens ETC:s kartläggning av de 14 SHL-lagens resor till och från bortamatcher 2022/2023. Transporterna, där flyget är den enskilt största klimatboven, står totalt

för över 700 ton växthusgasutsläpp. Då är inte slutspelet, där många lag väntas flyga än mer, inräknat.

700 ton motsvarar över 1 000 flygresor för en person tur och retur till Grekland. På fem år gör utsläpp i den storleksordningen att 10 500 kvadratmeter is i Arktis – motsvarande ytan av fem fotbollsplaner – smälter.

Luleå i topp

Trots att elitidrotten står för betydande klimatavtryck granskas sällan dess bidrag till den globala upphettningen. Åsa Sund, hållbarhetskonsult på Green-goat som har jobbat med flera idrottsorganisationer, säger att det – oavsett vilken sport som granskas – är valet av transportmedel som gör störst skillnad för klimatet. Precis som andra samhällssektorer har idrotten, inklusive hockeyn, ett ansvar för att bidra till omställningen, påpekar hon.

– Det är lätt att säga att det finns större miljöbovar, men det är också viktigt att komma ihåg att idrottsutövare är förebilder.

Inte helt oväntat placerar sig de två nordligaste lagen, Luleå och Skellefteå, högst upp på listan över vilka som släpper ut mest. Luleå toppar med utsläpp på nästan 125 ton, drygt 30 ton mer än rivalen Skellefteå.

– Om man bor i norra delen av Sverige är flyg det enda rimliga alternativet att resa med till bortamatcher, kommenterar Luleå hockeys vd Stefan Enbom.

”Det är klart att det inte är smickrande att vara bland de lag som släpper ut mest.”

Att laget släpper ut betydligt mer än Skellefteå, elva mil söderut, förklarar han med att det ”varierar från år till år och beror på spelschemat”.

– Generellt har vi ganska liknande förutsättningar.

”Svårt att minska”

Skellefteå står för utsläpp på över 94 ton och väljer flyg till majoriteten av bortamatcherna den här säsongen.

– Jag har svårt att se att vi ska kunna minska vårt resande. Att flyga är det enda sättet för oss att vara konkurrenskraftiga och vi vill vara på topp i ligan, säger Åsa Andersson, klubbdirektör för Skellefteå AIK.

Hon framhåller att det geografiska läget gör det svårt att resa hållbart och att klubben därför jobbar mer med andra hållbarhetsaspekter, såsom sopsortering.

– Utöver ekologisk hållbarhet finns också en social och

ekonomisk hållbarhet. Värdet av att kommunen har Skellefteå AIK är enormt. I hög grad är det föreningen som satt Skellefteå på kartan överhuvudtaget, säger hon.

15 enkelresor varje säsong

Näst på listan, efter Luleå och Skellefteå, kommer Växjö som släpper ut över 72 ton växtgaser under grundserien. Växjö Lakers vd och tidigare lagkapten, Johan Markusson, är besviken över lagets placering.

– Jag kan bara konstatera att det är så. Men det är klart att det inte är smickrande att vara bland de lag som släpper ut mest.

Precis som i fallet med Skellefteå och Luleå är det flygresorna som drivit upp Växjö utsläpp. Laget gör 15 enkelresor med flyg på en säsong – och samtliga med charterflyg.

– Vi har tyvärr ingen bra logistisk lösning när vi spelar som

vi gör i det här avlänga landet. För att vi ska kunna konkurrera sportsligt kanske man inte ska åka buss mitt i nätterna, som när vi spelade på lägre nivå, säger Johan Markusson.

Borde ses över

Växjö är ett av fem lag som bara flyger med charterade plan, vilka generellt orsakar mer utsläpp per kilometer än reguljärflyg. Johan Markusson säger att valet mellan charter- och reguljärflyg är något de borde se över.

– Det är något vi kan försöka arbeta med.

Samtidigt tycker både han och Skellefteås Åsa Andersson att det är upp till transportsektorn att utveckla mer hållbara färdmedel.

– Det är klart att vi hade tagit elflyg om vi kunnat men vi är inte där än, säger Åsa Andersson.

Det lag som släpper ut minst under säsongen är Oskars-

Åsa Sund

Johan Markusson

hamn. Smålandslagets resande orsakar över 21 ton växthusgaser under grundserien. Det är 103 ton mindre än Luleå som är etta på listan.

– Det är positivt att vi ligger långt ner på utsläppslistan. Sedan har vi av olika orsaker inte möjlighet att flyga lika mycket. Men vi i klubben vill jobba för en bättre framtid och dra vårt strå till stacken, säger IK Oskarshamns vd Johan Göransson.

Transporterna största boven

Gemensamt för flera av lagen med stora transportutsläpp är att de hänvisar till miljösatseringar utanför resandet. Till exempel har Växjö

Luleå och Skellefteå är de lag i SHL som släpper ut mest växthusgaser. Här ses Luleås Mario Kempe och Skellefteås Petter Granberg i kamp om pucken när lagen möttes tidigare under säsongen.

BILD: FREDRIK SUNDQVIST/TT OCH ADRIAS RINKRATOK/SHUTTERSTOCK.COM

Växjö lagkapten: ”Vi alla har ett ansvar”

Växjö lagkapten Erik Josefsson blir kliven när han tar del av lagens utsläppssiffror.

– Samtidigt som man vill göra allt för klimatet har man inget jobb om man inte presterar, säger han.

Växjö hör till de klubbar som flyger ofta och därmed sällar sig till de tre SHL-lag som släpper ut mest växthusgaser i samband med resorna i grundserien. Lagkaptenen Erik Josefsson berättar att miljön är något som diskuteras i laget.

– Klimatet är en samhällsfråga så det pratas om det precis som om andra viktiga frågor. Jag tycker absolut att vi alla har ett ansvar för miljön och att vi ska göra de saker vi kan.

Tar elcykeln

Samtidigt säger han att hockeyyrket är speciellt och har annorlunda förutsättningar.

– På ett sätt vill man att miljön ska gå först men samtidigt vill man prestera på topp och bjuda på produkten vi har i SHL. Och sedan är det familjepusslet. Det är många parametrar som spelar in.

Några av spelarna i laget tar i alla fall elcykeln till

träningen, påpekar Erik Josefsson och berättar att ”han var först på pucken”.

– Vi är väl fyra stycken som gör det. Istället för att köpa ytterligare en bil är det bra att komplettera med en elcykel istället.

Bättre spelschema

Erik Josefsson har spelat i Växjö de senaste 16 säsongerna, varav de senaste fyra i rollen som lagkapten. Han tycker att miljöarbetet trots allt har förbättrats. Bland annat har Växjö numera två flygresor färre än tidigare säsonger. Men han tror att det är svårt att göra större förändringar i resandet.

– Som spelare har man heller inte så mycket att säga till om. Säger de att vi ska åka buss så åker vi buss.

Om du skulle få önska, vilka förutsättningar behövs för att ändra resesätt?

– Att det läggs ett schema som innebär att man kan ha mer samordnade matcher. Bara där skulle man kapa halva utsläppen. Man får börja någonstans och hitta lösningar.

IDA OVESSON
ANNA DAHLGREN
EBBA WETTAINEN

Så har granskningen gått till

- Alla 14 SHL-klubbar har tillfrågats hur de reser till bortamatcher under grundserien 2022/23.
- Utifrån informationen från klubbarna har vi beräknat avståndet lagen reser. Baserat på Trafikanalys beräkningsmodell för växthusgasutsläpp har vi sedan uppskattat de totala utsläppen.
- Utsläppen omfattar resor med landsvägsbuss, tåg och reguljärflyg. Charterplanens utsläpp är svåra att beräkna eftersom de varierar beroende på storlek.
- Resor under slutspelet ingår inte i granskningen eftersom spelschemat inte är klart.

Erik Josefsson, som spelat i Växjö i 16 säsonger, tycker att miljöarbetet har förbättrats.

**I MORGON:
De flesta
lagen saknar
riktlinjer för
miljöarbetet**

Skellefteås avbytarbänk under match mot Örebro.
BILD IDA OVESSON

**I MORGON:
Hur stora
utsläpp
orsakas av
supportrarna?**

Få SHL-klubbar har riktlinjer för miljöarbetet

”Miljön har i princip inte funnits på agendan överhuvudtaget”

11 av 14 klubbar i Svenska hockeyligan, SHL, saknar riktlinjer som styr det interna miljöarbetet. Flera av klubbarna säger sig jobba med olika hållbarhetsaspekter, men endast fyra kan styrka sin verksamhet med en miljöpolicy som håller måttet.

I grundserien släpper SHL-lagen, bara via transporter till och från matcher, ut växthusgaser motsvarande 1 000 flygresor tur och retur till Grekland. Det kunde Dagens ETC berätta om igår. Flera av lagen chartrar regelbundet flygplan för att ta sig till och från matcher. Så hur arbetar då hockeyligan för att minska sitt klimatavtryck?

”För idrottsrörelsen betyder hållbar utveckling att vi ska ta ansvar för miljöpåverkan och

bidra till folkhälsa, demokrati, inkludering, människors egenmakt och en sund ekonomi”, skriver Riksidrottsförbundet på sin hemsida.

Trots det är ingen av de 14 SHL-klubbarna miljöcertifierade av den internationella standardiseringsorganisationen, ISO.

Måste ha ambitioner

11 av 14 SHL-klubbar saknar också riktlinjer som styr det interna miljöarbetet, visar en rundringning till lagen. De enda som har en miljöpolicy är Brynäs, HV71 och Växjö. Linköping säger att klubben har en, men utan att kunna visa upp den, och Frölunda uppger att en policy är på gång.

Flera lag framhåller istället att de ”strävar efter att resa så hållbart som möjligt”, ”jobbar

aktivt med hållbarhetsfrågor” eller ”jobbar med lokala leverantörer”. Det innebär till exempel att Luleå Hockey samarbetar med Luleå Tekniska Universitet i ett miljöprojekt som återvinner klubbor till mer krocksäkra bilar eller att Timrå IK använder återbruk i sitt café.

Åsa Sund, konsult på Greengoat hållbarhetsbyrå, understryker vikten av att klubbar har ambitioner när det kommer till miljön.

– Det behövs tydliga riktlinjer så man vet hur man ska agera i olika situationer. Samtidigt bör lagen undvika greenwashing, alltså att de skapar en bild av att de är mer miljövänliga än vad de egentligen är.

Hon tycker det är viktigt att ha en miljöpolicy, men att

Åsa Sund

Marcus Bojling

den då också ska vara känd och användas.

– Det är väldigt lätt att bara kopiera en policy och lägga upp den på sin hemsida utan att egentligen tänka efter. Men om ingen ser miljöpolicyen eller bryr sig om den så kan man lika gärna vara utan.

Inte tvingande

Riksidrottsförbundet har en miljöpolicy, men enligt hållbarhetssamordnaren Charlotte Sundvall är den inte tvingande på något sätt.

Så definierar vi en miljöpolicy

- Myndigheten Swedac granskar de som delar ut ISO 14001: 2015-certifieringar i Sverige. Det är en internationell standard för miljöcertifiering.
- Vi har rådfrågat Roberth Kjellström, bedömningsledare på Swedac, om hjälp att definiera en miljöpolicy eftersom miljöpolicy är ett ord utan tydliga ramar.
- Kraven som slagits fast när vi tittat på klubbarnas hållbarhetsarbete är att en miljöpolicy ska (1) finnas som dokumenterad information, (2) kommuniceras inom organisationen och (3) vara tillgänglig för intressenter.

KÄLLA: SWEDAC

– Vi har idag inget uppdrag att ställa krav på föreningar och klubbar överhuvudtaget. Men policyn finns för att idrottsrörelsen vill det.

Samtidigt tycker hon att elitklubbar som saknar en miljöpolicy borde ta ett större ansvar.

– Det är upp till var och en men generellt anser jag att idrotten behöver ta mer ansvar. Miljön har i princip inte funnits på agendan överhuvudtaget.

Vad har Riksidrottsförbundet för ansvar?

– Vi ska leda arbetet och det är det vi jobbar för, men det finns förbättringspotential. Vi ser över våra transporter där vi ska föra data över våra resor. Nu har vi ett mål där vi ska försöka minska våra utsläpp med femton procent per år.

Charlotte Sundvall erkänner

att förbundet har en del kvar att göra när det gäller att följa sin egen miljöpolicy.

– Vi ska under nästa år ta fram en strategi och sätta mål för vårt hållbarhetsarbete som ska gå i linje med policyn.

”Upp till klubbarna”

Även Svenska ishockeyförbundet har en miljöpolicy utan krav på att klubbarna följer den.

Marcus Bojling, stabschef på Svenska Ishockeyförbundet, säger att det är upp till varje förening att göra klimatsmarta val, till exempel när det gäller resor.

– Vi har inget ansvar över det. Det kan absolut finnas en poäng i att vi som förbund ställer krav på klubbarna men det är ingenting jag vet att vi har diskuterat.

Han säger också att Ishockeyförbundet skulle kunna påverka

hur SHL-lagen reser genom utformningen av spelschemat.

– I praktiken är det däremot svårare då det inte finns något spelrum för att ändra schemat idag, säger Marcus Bojling.

Vad krävs för att ni ska anpassa schemat utifrån en miljösynpunkt?

– Det skulle vara om SHL själva önskar att dra ner på matcher och sprida ut dem mer över säsongen. Men de har inte uttryckt någon sådan önskan. Vi fördömer inte SHL:s resande på något vis, men över tid måste vi alla titta på hur vi reser såklart.

IDA OVESSON
ANNA DAHLGREN
EBBA WETTAINEN

Fotnot: Charlotte Sundvall har efter intervju tillfället avslutat sin tjänst vid Riksidrottsförbundet.

SHL:s vd Jenny Silfverstrand.

BILD MIKAEL FRITZON/TT

SHL:s vd om ligans utsläpp: ”Jag är inte tillräckligt påläst”

Klubbarna i SHL släpper ut över 700 ton växthusgaser bara under grundserien.

SHL:s vd Jenny Silfverstrand tycker att det låter mycket men säger att hon inte tillräckligt insatt för att kommentera.

– Jag har inte jobbat så mycket med hållbarhetsfrågor.

ton växthusgasutsläpp, hur ser du på det?

– Jag är inte tillräckligt påläst och har inte jobbat så mycket med hållbarhetsfrågor. Men det låter mycket.

Ny hållbarhetsatsning

Jenny Silfverstrand lyfter fram en ny satsning som går under namnet Hållbar hockey, där SHL tillsammans med klubbarna diskuterar hur de ska arbeta med hållbarhet – bland annat ur ett miljöperspektiv. I maj hoppas de på kunna ha en rapport färdig med beslut och slutsatser, men Jenny Silfverstrand kan inte svara på när de ska börja rätta sig efter den.

I diskussionen om framtiden ingår transporterna, men utan några förväntningar på att det kommer att ske någon förändring i klubbarna.

– Vi har med ett avsnitt om resor i rapporten, men det är ju ett klubbbeslut i slutändan. De måste bestämma hur de gör.

IDA OVESSON
ANNA DAHLGREN
EBBA WETTAINEN

Planeras två år i förväg

SHL:s vd Jenny Silfverstrand är en av dem som utformar spelschemat. Hon berättar att schemat börjar planeras två år innan seriestart för att hinna anpassas efter samtliga lag, landslagsspel, Champions hockey league (CHL) och andra evenemang i arenorna.

SHL-lagens resande under grundserien orsakar över 700

”Det är ju ett klubbbeslut i slutändan. De måste bestämma hur de gör.”

Hockeysupportrar skippar bilen – fyller egen tågkupé

Luleåfans tar tåget till Gävle: "Skapar en helt annan gemenskap"

Till varje match i Svenska hockeyligan, SHL, reser tusentals supportrar för att heja fram sitt lag. Många tar bilen. Men att resa kollektivt har flera fördelar – och inte bara ur miljösynpunkt.

– Att klämma in sig i en kupé och färdas genom skogarna gör att man blir väldigt redo för en match, säger Tomas Andersson, reseansvarig i supporterklubben Luleåfans.

Publiken på hockeymatcher brukar kallas för den sjätte spelaren, och varje säsong reser hundratals supportrar land och rike runt för att skrika sig hessa på bortaläktare.

Så också när Skellefteå mötte Örebro på hemmais i november. Parkeringen var nästintill tom två timmar före matchstart. Men ju närmre nedsläpp, desto fler anländande bilar.

En publikenkät i samband med matchen visar att majoriteten av de 4 883 besökarna valt bilen som färdmedel denna dag. I snitt orsakade bilresorna utsläpp på cirka 28 ton växthusgaser. Om besökarna till övriga SHL-matcher reste likadant skulle SHL-lagens supportrar tillsammans släppa ut närmare 12 000 ton växthusgaser under en säsong. Det motsvarar cirka 30 000 flygresor till Grekland tur och retur.

Anordnar bussresor

Men det finns hockeyfans som väljer bort bilen. Som en del av vår granskning av SHL:s miljöav-

13 av 14 supporterklubbar till SHL-lagen anordnar bussresor till och från matcher i Sverige. En del, däribland Luleåfans, arrangerar också resor med tåg. "Vi tycker det är trevligt att åka tåg och vi gillar inte att flyga", säger Tomas Andersson, reseansvarig i Luleåfans.

BILD MARGARETA BLOOM SANDEBÄCK/TT

tryck har alla officiella supporterklubbar till lagen kontaktats. Det visar sig att 13 av dem anordnar bussresor till och från matcher i Sverige, med målsättningen att bussarna ska fyllas vid varje tillfälle. En del supporterklubbar, däribland Luleåfans, anordnar också resor med tåg.

– Vi hörde av oss till det aktuella tågbolaget och frågade om det gick att boka en hel vagn. Sedan dess har vi haft tur att det varit lördagsmatcher mot Brynäs flera år i rad så att vi återkommande har kunnat ordna den här resan, säger Tomas Andersson, reseansvarig i supporterklubben Luleåfans.

Tågarrangemanget drog igång efter att många supportrar själva åkt tåg till matcherna och såg fördelarna med det. Nu är det sjätte säsongen i rad som en tågkupé fylld med supportrar i Luleå hockeys färger rullar ner till Gävle.

– Vi tycker det är trevligt att åka tåg och gillar inte att flyga. Tågresor skapar en helt annan gemenskap. Att klämma in sig i en kupé och färdas genom skogarna gör att man blir väldigt redo för en match, säger Tomas Andersson.

Antalet människor som reser med supporterklubbarna till SHL-matcherna varierar

mellan 35 och 300. Just Luleåsupportrarnas resa ner till Gävle verkar gå som på räls och säljer slut årligen.

– På den här resan brukar det följa med folk man inte annars träffar, så det är trevligt att lära känna nya människor, säger Tomas Andersson.

"Bättre med morot än piska"

Han berättar att de i samband med Gävle-resorna även brukar hinna med att gå på karaokebar.

– Det är värt att fortsätta sjunga när man ändå är varm i kläderna.

Vilket ansvar har ni som supporterklubb för att anordna klimatsmarta resor?

– Det är väl ingenting som direkt kommer på tal. Nu råkar våra föredragna resesätt vara bra och det skadar inte att det är miljövänligt. Är det roligare att åka tåg kommer fler åka tåg, så jag tror väl mer på moroten än på piskan.

IDA OVESSON
ANNA DAHLGREN
EBBA WETTAINEN

Vi tycker det är trevligt att åka tåg och gillar inte att flyga.

Tomas Andersson, Luleåfans

Hur reste du till matchen?

När Skellefteå AIK mötte Örebro Hockey på hemmais i november genomförde vi en stor publikenkät. Så här svarade några av besökarna om valet av transportmedel.

Gerhard Lindwall och barnbarnet Freja

Skellefteå

– Vi har kört dieselbil. Tyvärr bor vi på fel sida om Skellefteälven, utanför lokaltrafikområdet, så det är väldigt svårt med bussåkandet.

Niclas Jonsson med döttrarna Signe och Nellie

Lycksele

– Vi tog bilen idag och tänkte nog inte på att vi kunnat ta buss, men vi hade även andra ärenden åt samma håll.

Ewa Nilsson och Henry Karlidoff

Örebro

– Vi har tagit flyget från Örebro. Det känns inte vettigt att flyga ur miljösynpunkt, men vi gjorde det med tanke på resetiden. Vi tänker på miljön i ett större perspektiv. Vi har aktivt valt att skippa sommarsemestrarna till andra länder och väljer att åka och kolla på någon hockeymatch i SHL under vintersäsongen istället då hockeyn är vårt stora intresse.

Natasha Porter och Mareike Krause

Skellefteå

– Jag bor i nära anslutning till arenan så det var en väldigt snabb promenad hit. Sen har jag inte köpt någon bil sen jag flyttade hit men det har jag inte heller tänkt göra framöver, säger Natasha Porter.

– Jag gick också hit. I allmänhet försöker jag promenera eller cykla så mycket som möjligt, säger Mareike Krause.

Dagens ETC 2 och 3 februari.

Tyvärr bor vi på fel sida om Skellefteälven, utanför lokaltrafikområdet, så det är väldigt svårt med bussåkandet.